

Daco-kommitténs rapport till konstituerande
sammanträdet den 3 maj 1931.

Utöver det förslag till stadgar jämte motivering och kommentar, som redan under år 1930 distribuerats till de organisationer, vilka voro representerade på mötet den 6 oktober 1929, vill kommittén beträffande sitt arbete meddela följande.

Under hösten 1930 aktualiserades av olika anledningar tjänstemannafrågan, och ansåg kommittén, att de intressen, som härigenom kommo i starkare belysning inför den allmänna opinionen, voro av sådan betydelse för organisationerna, att den ^{tillvidare} ~~ansåg sig~~ ^{borde} ~~kunna~~ arbeta såsom en samarbetsnämnd i avvaktan på centralorganisationens tillblivelse. Kommitténs ordförande gjorde till att börja med ett inlägg i arbetsfredsfrågan sedd ur tjänstemannasympunkt vid ett radierat diskussionsmöte i Upsala studenters diskussionsklubb. Efter samråd med ett flertal kommittérepresentanter lät Daco-kommittén sig även representeras vid Liberala föreningens diskussionsmöte i november å Viktoriasalen i Stockholm. Senare fick kommittén ett meddelande från Liberala föreningen angående vissa punkter i ett lagförslag, som en av samma förening utsedd kommitté utarbetat och varöver Daco-kommitténs yttrande begärdes. Efter genomgången av detta förslag beslöt kommittén att avstå från avgivande av yttrande, då den utredning, som kommittén presterat, icke kunde anses tillnärmelsevis uttömmande, och även av den anledningen, att ifrågavarande förslag endast berörde vissa för närvarande icke centrala punkter i organisationernas program. Kort tid sedan detta förslag framkommit, samlades riksdagen, och då blev tjänstemannafrågan ännu en gång dragen inför offentligheten genom en av herr Järte jämte 36 andra medlemmar av högerpartiet väckt motion för en utredning beträffande vissa tjänstemannaspörsmål. Denna utredning skulle omfatta samma spørsmål, som varit omnämnda i Liberala föreningens utredning. Det föreföll Daco-kommittén innebära en risk, att om riksdagen biföll ifrågavarande motion, en utredning skulle komma till stånd, som endast berörde vissa tjänstemannaintressen, men

R

lämnade den för denna stora samhällsgrupp väsentligaste frågan, nämligen den, som berörde levnadsstandarden, åsido. En överläggning inom kommittén gav klart vid handen, att kommittémedlemmarna voro fullständigt eniga i den uppfattningen, att denna huvudfråga endast genom organisationernas initiativ kunde vinna sin lösning och att endast organisationerna kunde erbjuda garanti för det framtida beståendet av åvägabragta förbättringar. Tjänstemannafrågan framstod sålunda för kommittén såsom innefattande i första rummet frågan om organisationernas behörighet vid fixerandet av arbetsvillkoren och först i andra rummet dessa övriga frågor, som Liberala föreningen och herr Järte jämte medmotionärer angivit. Kommittén ansåg även, att den bästa vägen att få denna sak skyndsamt ordnad vore att rikta en vädjan till regeringen att på eget initiativ låta verkställa en förutsättningslös utredning av samtliga dessa spørsmål. För att intressera regeringen för dessa frågor inbjöd kommittén stats- och socialministrarna till en överläggning. Denna ägde även rum vid en enkel middag här på Rosenbad, och visade sig båda ministrarna särdeles intresserade av dessa spørsmål. Under den därpå följande veckan lämnades av socialministern bestämda utfästelser att gå i författning om en utredning av den art vi föreslagit. Frågan drog emellertid ut på tiden, och socialministern meddelade, att han önskade ett utlåtande från socialstyrelsen i frågan för att kunna stödja utredningsbeslutet på någon offentlig myndighets tillstyrkan. Socialstyrelsen uttalade sig även i positiv riktning, ehuru i mycket gåtfulla ordalag beträffande förenings- och förhandlingsrättsfrågorna. Denna socialstyrelsens remiss blev även överlämnad till andra lagutskottet, som hade den järteska motionen under behandling. Lördagen den 25 april fattade också riksdagen ett beslut ifråga om nämnda motion. Den hade avstyrkts av lagutskottet under hänvisning till socialministerns i pressen återgivna löfte om en förutsättningslös och allsidig utredning i enlighet med Daco-kommitténs framställning, till vilken framställning Liberala föreningen senare i praktiken anslutit sig. Riksdagen beslöt i överensstämmelse med utskottets hemställan och med godkännande av dess motivering.

Även en annan motion berörande tjänstemannaintressena hade kommit på riksdagens bord.

Redan för sju år sedan hade Svenska Bankmannaföreningen vädjat till förlikningsman att kalla en bankstyrelse till förhandlingar med föreningsrepresentanterna ifråga om en arbetstvist. Efter långa utredningar avböjde förlikningsmannen ingripande. Detta betraktades av föreningen såsom orätt, då förlikningsmannen icke på förhand kunde veta, huruvida icke överläggningar hade kunnat leda till en uppgörelse. Men vid tillfället ifråga förelåg icke något hot om öppen konflikt och sålunda förelåg heller icke en i lag om medling i arbetstvister angiven förutsättning för förlikningsmans skyldighet att ingripa. För Bankmannaföreningen framstod det såsom nödvändigt att få denna lag kompletterad med en bestämmelse, som gäve organisationerna rätt att påfordra förlikningsmannaingripande, där den förutsättningen föreläge, att organisationen representerade lägst hälften av de av tvisten berörda arbetarna, även utan hot om öppen konflikt. Bankmannaföreningens Centralstyrelse hade redan tidigare beslutat att söka få fram en motion om dylik lagändring i riksdagen. Ärendet remitterades emellertid till Daco-kommittén, som enhälligt anslöt sig till den här angivna tankegången, och beslöt att göra en framställning av denna beskaffenhet till sin. En motion i detta syfte blev sedan utarbetad och framfördes av herr Sigfrid Hansson. Under utskottsbehandlingen blev Daco-kommittén satt i tillfälle avgiva ett utlåtande. Utskottet avstyrkte med lottens hjälp motionen, men den blev icke desto mindre bifallen av båda kamrarna den 25 sistlidna april. Härtill bidrog otvivelaktigt inom första kammaren det talangfulla försvar för motionen, som presterades av motionären själv, ävensom den stora prestige, som han åtnjuter inom det mäktiga politiska parti, som han representerar. Ett försvar av enahanda betydelse presterades i andra kammaren av det socialdemokratiska partiets ledare, P.A. Hansson, och ledde till samma resultat. Utom socialdemokraterna röstade de frisinnade och liberala för motionen. Då motionären är här närvarande, är det endast på sin plats, att vi bringa honom vår hyllning för den värdefulla tjänst,

som han härmed lämnat tjänstemannaorganisationerna.

På ett sammanträde för något mer än en månad sedan beslöt kommittén att kalla de i kommittén medverkande organisationerna till sammanträde för konstituerande av De Anställdas Centralorganisation i Sverige. Redan tidigare hade en del organisationer under hand beslutat sin anslutning till den blivande organisationen. Så var exempelvis fallet med Svenska Bankmannaföreningen, Sveriges Verkstädernas Tjänstemannaförening och Sveriges Grafiska Faktorsförbund. Sedan kallelse till det konstituerande sammanträdet distribuerats, har ingått meddelande om anslutning från Sveriges Arbetsledareförbund, Svenska Maskinbefälsförbundet, Sveriges Radiotelegrafistförening, Svenska Järnvägarnas Kontorspersonalförbund samt Sveriges Fartygsbefälsförening, varjämte en organisation, som icke tidigare varit i förbindelse med Daco-kommittén, nämligen Föreningen Svenska Livförsäkringsinspektörer, anslutit sig. Svenska Journalistföreningen har meddelat, att den icke kan fatta ett beslut om anslutning till centralorganisationen förrän vid sin i höst sammanträdande kongress, och Sveriges Farmaceutförbund har lämnat ett liknande meddelande. Dess kongress sammanträder dock redan under loppet av instundande juni månad. Då dessa båda föreningars representanter inom kommittén visat stort intresse för den samarbetstanke, som centralorganisationen vill förverkliga, ha vi dock anledning hoppas, att deras beslut blir positivt.

I kommittén var även Svenska Brukstjänstemannaföreningen representerad, men beslöt förra året att icke ansluta sig till centralorganisationen, varför dess representant i kommittén, disponent Skjöld, lämnat densamma. De tvenne organisationer, Svenska Bokhandelsmedhjälpareföreningen och Försäkringstjänstemannaföreningen i Stockholm, vilka närvaro på sammanträdet den 6 oktober 1929, men icke läto sig representera inom kommittén, ha meddelat, att deras anslutning för närvarande icke kan påräknas.

Kommitténs sammanlagda kostnader sedan dess bildande belöpa sig till Kr. 1.242:40, vilket fördelats på resp. föreningar med undantag av ett mindre belopp, som tillkommit sedan denna inkassering ägde rum.